

Излази два пута
— у мјесecu —

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К — 60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједини бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтинује.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Кола народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

У име Његова Величанства краља!

Краљ. судбени сто у Загребу закључио је на предлог кр. државног одвјетништва у Загребу, да тископис отискан у временом часопису „Српско Коло“ од 14. српња 1905. број 13, и то: I. Из уводног чланка „Спремајмо се за изборе“ од ријечи „да се српско име“ до „масну зараду“ стр. 2., ступ. 1., алин. 4., пошљедњих 5 редака, те читава алинеја 5. и 6.; II. Из чланка „Што се то збива у Аустро-Угарској“ од ријечи „Они не траже“ до „своју корист“ стр. 5., ступ. 2., пошљедњих 5 редака и стр. 6. ступ. 1., читава алин. 1., 2. и 3.; III. Из вијести „У Хрватској и Славонији“ од ријечи „Међутим“ до „предстојник“ стр. 7., ступ. 1., читава алин. 3.; IV. Из различитих вијести читаву пошљедњу вијест заједно с насловом од ријечи „Врење“ до „пуку“ стр. 8., ступ. 1., пошљедња алинеја и ступ. 2., алин. 1., 2. и 3., твори учин преступка §. 300. и 302. каз. зак. те прекршаја §. 308. к. з.

Стога се потврђује заустава споменутог тискописа, те се изриче забрана даљег раширивања истог; заустављени примјерци имаду се уништити, а пресуда ова имаде се прогласити на челу првог будућег броја часописа „Српско Коло“.

Разлози.

Читавим смјером и садржајем поменутог тискописа настоји се раздражити неистинитим казивањем и изопачивањем чињеница на мржњу и презир против органа владе у погледу њихова уредовања, те против сталежа друштва законито признаних и настоји јавним разглашавањем разносити лажан глас, којим се без разлога узнемирује јавна сигурност, што твори учин преступка означенога у §. 300. и 302. каз. зак., те прекршаја §. 308. к. з.

Пресуда оснива се на §§. 6. и 12. т. п. и §§. 32., 33. и 34. т. з.

Кр. судбени сто

У Загребу, 18. српња 1905.

Старчевић.

Избори у Србији.

У недјељу 10. (23.) јула обављени су у Србији избори за Народну Скупштину, како тамо кажу Сабору.

Благо земљи у којој се поштује народна воља. А откад је дошао на владу краљ Петар, мало гдје поштује се народна воља, као у Србији. Зато Србији од сад јачачно неће изостати божји благослов.

У Србији има право гласа свако, ко плаћа двије и по круне пореза државног (код нас у Лици траже 30 К, а у другим крајевима 60 К!) Тамо је гласање тајно. Не зна власт за кога си гласао, па се не може светити, све кад би и хтјела. Гласа се кругљицама. Свака странка има своју кутију (шкатуљу), гласач мора руку турити у сваку кутију, а испусти кругљицу у кутију оне странке, којој он припада. Нико не зна гдје ју је он спустио, јер је кругљица и кутија од каучука начињена, па се не може чути, кад кругљица падне. Свака странка смије

поставити два човјека, који чувају њену кутију. Кад сви изгласају, отворе се кутије, па се броји у којој има највише кругљица.

Свака опћина гласа за се, у мјесту гдје је управа опћинска. То је зато, да народу буде лакше. Не мора народ ићи чак у мјесто, гдје је котарска (среска) област. А друго, народ је слободнији у својој опћини, него код котарске области, гдје је силно чиновништво.

Избори су прошли сасвим мирно. Већину посланика добила је самостална радикална странка.

Ниједан војник није измарширао на изборе, као ни жандари. А ви знате, да код нас на изборе дођу читаве рпе жандара, а на доста мјеста дођу читаве чете војника.

Гдје се народу даде слобода да бира кога хоће, тамо не треба војске ни жандара, а тако је тамо у Србији. У Србији нема народ ради чега да се буни, па шта ће онда војска и жандари на изборима.

Ето, видите, како је у Србији све уређено, да народ по својој вољи бира кога хоће у сабор.

Да је среће, тако би морало бити свагдје, па и код нас. Народ даје држави највише пореза у новцу и крви, па би било право, да сав народ, сасвим по својој вољи, бира људе у сабор, који ће народу кројити капу.

Скоро ће бити избори. Гледајмо да изаберемо у наш сабор људе, који ће створити закон, да се и код нас гласа онако, као у Србији, који ће дати прилике и сиромашном тежаку да рекне, како би рад да се управља државом. Ко има 24 године, треба му дати право гласа, па макар колики порез плаћао. Сиромак није крив, што је сиромашан. Куд је сиромак, туд да нема права гласа. Зар богатима све? А.

Лов на српске ратаре.

Српски народ је бистар, паметан народ. Мудре су многе и многе изреке, пословице, што изађоше из уста српског народа. Једна од тих пословица вели: Свака тица свом јату лети.

Па зар то није истина? Можете ви затворити разне врсти тица у један кавез (крлетку). Оне не могу ван, морају бити заједно, али ће свака у свој ћошак стати.

Тако је и с народима. Бог је створио више народа, сви су људи, али сваки на своју руку и закон. Један црн, други жут, трећи бијел и тако даље; један Србин, други Мађар, трећи Хрват и тако даље. Силом можеш двадесет народа натјерати, да буду у једној држави, али и у њој сваки стане у свој ћошак, сваки се збија уз свог рођеног, сваки бјежи свом јату. То је Бог усадио у људску душу, тако мора бити.

Па није ни с нама Србима у овој држави друкчије. Ко на карти зна читати, а зна у којим крајевима живе Срби, видјеће, да се наш српски народ, кад се по својој несрећи досељавао овамо, збијао један уз другог и није се одмицао предалеко од браће, која остадоше на старом огњишту.

Како је било у почетку, тако је остало све до сад. И у највећој невољи, кад су српски народ католичили и унијатили, по Лици, па тамо око Карловца, па око Пакре, Марче, Крижеваца, у Славонији, наш се народ заједно бранио од те невоље, као и од насртаја турских.

Па и сад је тако.

Народ је почео пропадати. Требало је пружити прилике најпотребнијима, да се помогну, кад то држава не ради. И Срби се почеше купити око српских земљорадничких (ратарских) задруга. Закупио нас туђин трговац и занатлија. Срби се сложише, основаше српско друштво „Привредник“, које се брине да трговци и занатлије буду дјеча српског народа.

Већ доста Срба ратара нема земље да могу живјети. И већ Срби народни пријатељи, размишљају да оснују друштво српско, које ће куповати веће комаде земље, па их парцелирати и под повољне увјете дијелити међу Србе ратаре, који немају земље, а не могу је купити готовим, и не знаду гдје би је купили. За годину двије ето и тога.

Порези велики, управа није добра, читав народ нема права да бира сабор и да рекне, како треба државом управљати, у закону није Србину зајамчено, да се смије слободно Србином називати, да се смије својом српском заставом служити, није српска православна вјера сасвим изједначена са католичком и тако даље, доста тога има.

Али се сложише Срби, ваљана господа и ратари, па основаше српску народну самосталну странку, која ће се бринути, да све што не ваља у држави поправи, да српском народу одлане, да и народ једном почне живјети.

Та српска народна самостална странка приредила је у много котарева и општина, гдје има велики број Срба скупштине, на којима су народни људи говорили народу, како треба радити, да се српском народу помогне. Свака таква скупштина између ратара и народне госпде у

том крају изабрала је одбор, који ће се бринути у свом котару за све, што ваља радити, да се народ тргне и да се спрема, како ће уредити државу онако, како је њему корисно.

Властима то није мило, па су у неким мјестима забраниле, да се држе скупштине српске народне самосталне странке. Али ће она опет приређивати скупштине, гдје нијесу до сад држане, а и тамо гдје су већ држане. Треба све Србе обавијестити и сложити их у једно велико српско коло. У сваком котару мора бити одбор српске народне самосталне странке, који ће се бринути за народне послове у свом котару.

Српска народна самостална странка има и своје новине „Нови Србобран“ и „Српско Коло“.

Тако су се Срби у свему почели скупљати у српска друштва, да сами себи помогну, јер „туђа помоћ наплата је скупа“, „уздај се у се и у своје кљусе“. А тако и мора бити. Може Хрват, па и Шваба волити Србина, али нема тога, који ће Србина волити једнако, као свог Швабу и Хрвата. Има и Срба, који воле Хрвата, Швабу, и кога другог, али сваки Србин помогао би прије Србину у невољи, него другом, јер тако крв и срце заповиједа. Само одрођени и покварени Србин не би то урадио, а и таквих има.

Пошли смо дакле добрим путем. Али гдје је среће, ту је и несреће. Враг не спава.

Срби се таман почели окупљати у своју српску странку, а нашао се неко, ко поче уносити забуну међу Србе, и то особито у Славонији.

То су вође хрватске пучке сељачке странке: новинар Стјепан Радић, тајник „Хрватске Матице“ Антун Радић, адвокат Шуперина, трговац Стијић и друга хрватска господа и ратари. Они почеше залазити међу Србе, позивати их на своје скупштине и увлачити у своју хрватску странку. Има свакојаких људи, па и Хрвата, којима није мило, да се Срби удруже, да буду јаки, већ су ради да Србе раставе и лакше похрвате. Праве се они пред Србима слатки, мили, насмијани, то јест пред онима, који их не познаду. „Ходите ви с нама у једну странку, ми смо вама пријатељи, ми ћемо вама ово и оно....“ Све они тако, док се не дочепају власти, а онда удри по Србима. Бивало је то већ доста пута.

Још кад су се наши несретни прадједови насељавали овамо, обећавао је Србима цар Леополд много, а међу осталим, да Србима неће управљати ни Мађари ни ико други, већ српски војвода, кога ће народ бирати и скидати. Вели се: царска се не пориче. Али дошли други цареви, па порекли.

Дакле ни онда нијесу смјели наши стари вјеровати свему.

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Па зашто да ми вјерујемо Антуну Радићу, који је прије неколико година говорио и писао у својим новинама „Дому“ да смо ми Власи. Какав је био српској дјечи док је био професор у школи, знао би вам причати многи Србин ђак, кога је учио Антун Радић. А сад „курјак у овчијој кожи“ умиљава се око Срба, јер му требају за његове рачуне.

А сад „курјак у овчијој кожи“ умиљава се око Срба, јер му требају за његове рачуне.

А његов брат Стјепан Радић, који говори на петрињској скупштини, гдје нема Срба сељака, да Србима не треба дати много више права него Мађарима и Швабама у Хрватској и Славонији? Зашто то пред српским сељацима не говори?

Па тако је и с осталим људима у тој странци. Гдје су они били, кад се требао радити који српски посао, ти Шуперине, Стијићи и други? Јесу ли помогли, да се српске задруге оснивају, јесу ли откидали од својих уста, да се српска ратарска дјеца у свијет на занате и трговину шаљу и брину ли се за ту дјецу, јесу ли давали српским школама и црквама, јесу ли се заузимали за српско име, писмо, школе, цркве, гдје су и најмањи трун добра српском народу учинили?

Прије двије-три године правио се Стјепан Радић, да воли Србе и пред нама, који га познамо, док му је требало потпоре, коју су му многи људи Срби давали. Онда се није завлачио међу српски народ и вукао га у своје јато. Али кад је што од Срба, што од Хрвата добио толико, да се могао сам у се поуздати, почео је друкчије радити.

Нема ничег непоштенијег, него кад се ко у туђе кућно друштво завлачи, да га растави и завади. А још је горе, кад се неко завлачи у други народ, да мути по њему.

И Срби су држали своје скупштине, па су и радознали Хрвати долазили да чују шта се ту говори и ради, особито у мјесту Двору и Борови. Али Срби нису те људе уписивали у своју странку. нису их бирали у своје одборе, јер Срби поштују своје, па и туђе.

Најбоље је да се шест стотина педесет хиљада Срба у Хрватској и Славонији збије у једу рпу српску, а други, Хрвати, Швабе, Мађари, свако у своју рпу. Ако нам свима запријети невоља каква, сви ћемо у бој, али сваки са својом војском, као што је то и у правом рату, кад се двије војске сложе да ударе заједно на душманина. Никад се оне не помијешају, већ свака бије са своје стране.

Чим прође ово вријеме пољског рада, српска народна самостална странка приредиће скупштине и ондје, гдје их досад није приредила. Тамо ће Срби ступити у српску народну странку и изабрати своје одборе.

Тако је рађено и прошле јесени и зиме.

Кад се нас 650.000 Срба сложи у једно српско коло, свако ће нас морати поштовати, ми ћемо извојевати себи оно мјесто, које нас у држави спада. Добро треба држати на уму, стару српску ријеч, српско знамење:

Само слога Србина спасава.

А кад нам дође ко није Србин и стане нам се правити пријатељ, треба му рећи: Најприје да те видимо на дјелу, што ћеш урадити за Србе. Обећање лудом радовање. Пазимо да нам не буде као Краљевићу Марку: Кад је мегдан дијелити: гдје си брате, Краљевићу Марку, а када је плијен дијелити: одакле си незнана делијо

Српска повјест.

15.

Срби под Турцима.

Рекли смо да је 1483. и јуначка Херцеговина потпала под турску власт. Слободна остаде само још Црна Гора. Од Солуна до Београда, од Бугарске границе па до садашње Лике сви Срби потпадоше под турског цара.

Испрва и није Србима било превелико зло под Турцима. Турци су се настанили по градовима, а Срби су остали сами по селима, прилично слободни. Управа општинска остала је сасвим у српским рукама; у то се Турци нису уплетали. Турци су српске земље раздијелили међу се у спахилуке. Србин је спахији давао десетину од земље, а цару плаћао разне порезе и давао работу. Испрва Турци нису Срба гулили, нису им отимали иметка, нису их лаке руке убијали. Али помало се то промијенило. Турске спахије, паше, бегови и аге постајаху све бездушнији и крволочнији. Почели су Србе пљачкати, тући, мучити буд за што, отимати жене и дјевојке и вући у хареме или их срамотити, сваких пет шест година бирати најбољу мушку дјецу, одводити у Цариград и друге градове, турчити их и метати у војнике тако зване јањичаре, највеће крвопије српске. Почели су Турци и цркве и манастире рушити, земљу им отимати.

Што год је дуже трајала турска власт, била је то гора.

Зато се и српски народ почео све чешће бунити. а Турци му се зато почели светити. Турски чиновници: кадије, муселими и други, постајали су све гори, подмитљивији. Правде пред њима нико није могао добити, ко не би платио, а ако се ко хтио с Турчином парничити, тај је могао бити сигуран, да правде неће добити.

Шта је остало човјеку, већ да бјежи у гору,

у хајдуке или да се исељава у оне земље, гдје Турци нијесу господарили.

Па тако је и било. Српске горе све су врвљеле од хајдука, народних осветника. Народ наш опјевао их је у безброј пјесама. Ту је: Старина Новак, Мали Радојица, Дели Татомир и Дели Радивој, Грујица и Петар Мркоњић, Стојан Јанковић и Смиљанић Илија, Пивљанин Бајо и Харамбаша Лимун и ко би избројао све оне, које је српски народ опјевао, а неопјеваних има хиљадама пута више.

Од Ђурђев-дана до Митров-дана одјекивале су српске горе од хајдучких поклика. Често се знало хајдука скупити у велике чете, са неколико стотина људи. Тако се једном скупило двије хиљаде хајдука и освојило у сред бијела дана велики град Софију у Бугарској.

Јуначка дјела хајдучка соколила су српски народ и нијесу му дала, да сасвим поклекне и клоне духом.

Осим тога многи српски манастири, што су их поградили славни Немањићи почев од Немање па до несретног цара Уроша, окупљали су око себе српски народ. О благоданима купио се српски народ око манастира, калуђери су му служили службу божју, соколили га, да се узда у боља времена, учили га да не напусти лијепе вјере српске и имена српског.

Тако је таворио српски народ, који је хтио остати на свом огњишту, под турском влашћу.

Исељавање.

Они Срби, који нијесу хтјели у гору, а нијесу хтјели ни под турском влашћу остати, селили су се у околне земље. Тако су се Срби Херцеговци исељавали највише у Далмацију, Срби Босанци у Далмацију, Хрватску и Славонију, Срби из Србије у Сријем, Бачку и Банат.

Срби су се свуда уставили на граници, с које су били пред турским насртајима побјегли Хрвати, Мађари, Румуни, Нијемци. Зато, кад погледате и сад на границу Аустро-Угарске, видите да је од личке Зрмање, па до близу Румуњске, уз суву међу босанску, уз Уну, Саву и Дунав најгушће насељен српски народ, а тако је и на граници далматинској.

Владари оних земаља, у које су се Срби доселили, једва су дочекали Србе, па су их још и сами позивали. Они су у Србима добили бесплатне чуваре својих граница, па није чудо, што су Србима свашта обећавали, да се само што више уз границу насељавају.

Како је то ишло, и да ли смо се ми Срби много користили тим, о том ћемо говорити идући пут.

Комасација.

IV.

Приговори комасацијоној основи се обично врзу око тога, да је по *површини* неко добио *мање*, неко *више* земљишта, него што је имао прије комасације. Ти и такви приговори су ријетко када основани, јер је главно, да је неко масирано и комасирано земљиште по својој процијењеној вриједности једнако. По томе се често догађа, управо мора догодити, да неко добије више или мање земљишта по површини, него што је имао, а да се ипак тиме ни њему ни коме другоме не учини никаква кривица.

Узрок, да се укупна површина даног и добивеног земљишта појединог учесника не поклана сасвим на длаку, може бити: *а)* јер је комасацијом по *врсноћи* у опсегу појединих честица добио више или мање; *б)* јер је добио дио од вишка свеукупне површине, која је настала напуштањем *сувишних* путева, или јер је морао придонијети размјеран дио за оснивање *нових* путева и канала.

За боље разумијевање ево један збиљски примјер.

У комасацијону гомилу племићке сучије Куче у управној опћини Вуковина котара велико-горичког је задруга Фабијанчић Јанталов кбр. 45. из Куча дала своје земљиште у укупној површини од 11 ј. 370□ хв. вриједно 5.999 К 67 п., док је комасацијом добила нову државину у укупној површини од 10 ј. 1420□ хв. вриједну 5.910 К 91 п. Дакле та је задруга комасацијом добила *мање* у површини 450□ хв. или у вриједности 88 К 76 п. А ипак јој није учињено криво, јер је она по *врсноћи* добила нешто више бољег земљишта, него што је прије имала, и јер је по *вриједности* свог земљишта морала *одступити* за изведење трију великих канала — у дужини од 2 до 3 километра, а у ширини од 3 до 5 метара — и одводних јарака толику површину, која одговара вриједности од 88 К 76 п. По томе је та задруга добила толико новог земљишта, које по својој вриједности, ако јој се приброји дужни придонос са 88 К 76 п., одговара старом управо на потуру.

Овом згодом, не жалећи ни труда ни трошка, доноси „Српско Коло“, само да што боље и јасније покаже Србину ратару големи значај и велику корисност комасације, нацрт појединих некомасираних честица и комасираних честица и комасирану државину поменуте задруге Фабијанчић Јанталов. Из тог се нацрта, који је вјерно израђен по грунтовним мапама, види, како је та државина била прије комасације расцијепана на *деведесет разлучених* честица, од којих је најмања бр. 1950. имала само 21□ хв., а највећа број 2115. тек 744□ хв. Ако се к томе

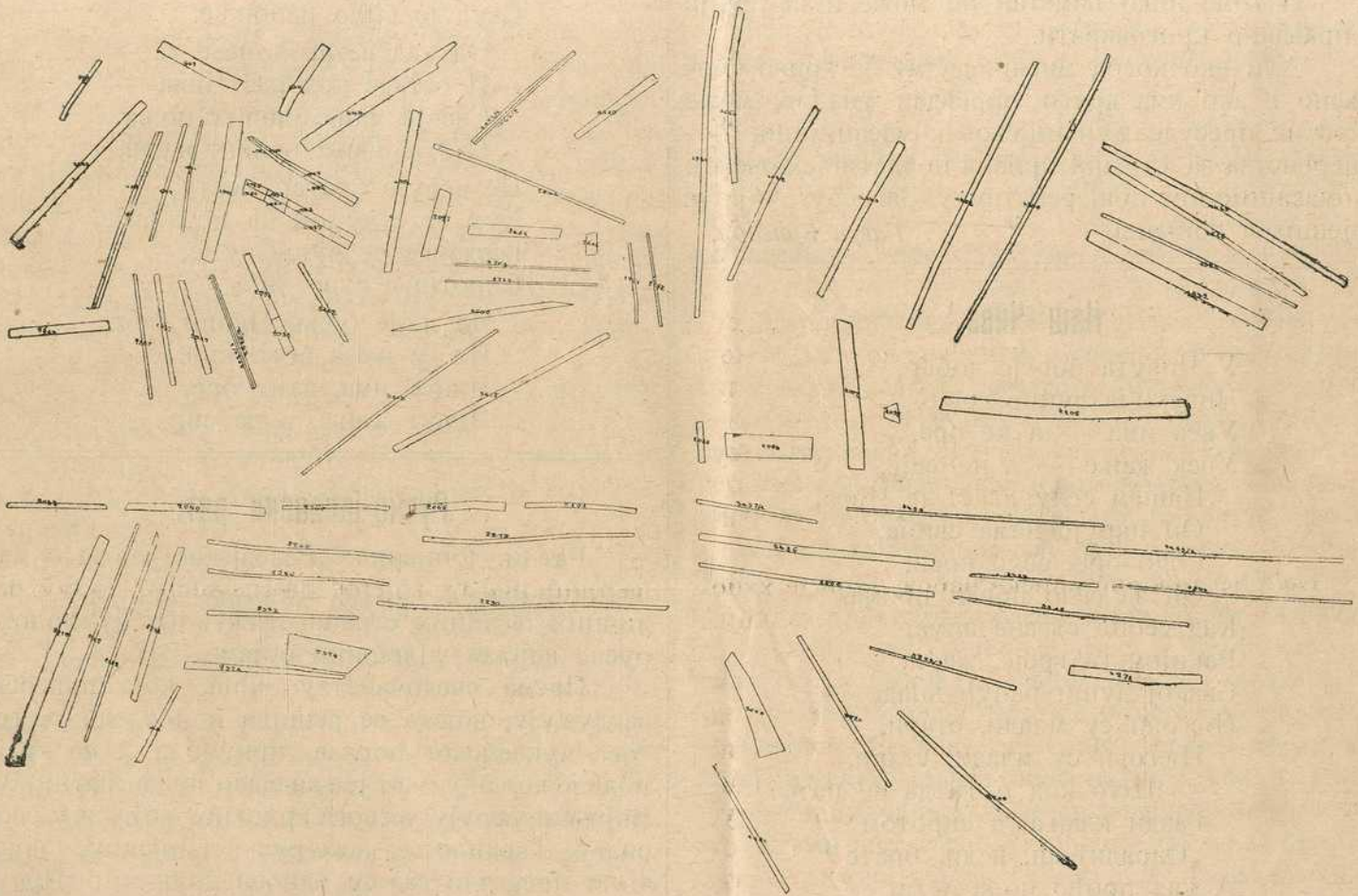
WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

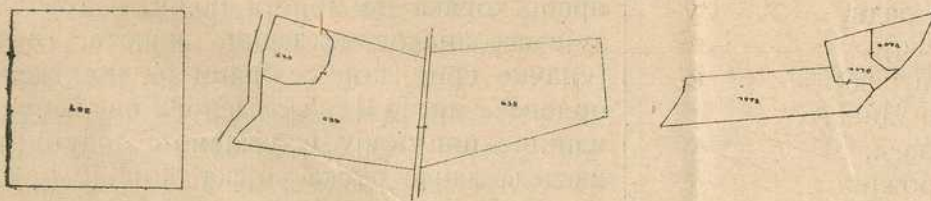
уважи, да је тих 90 честица било растркано у простору од 5 километара, онда може сваки разуман човјек, ма и не био ратар, јасно судити, да се та земља није могла честито обрађивати, те да није могла давати власнику праве користи, коју је он могао по њезиној укупној површини тражити од ње. Скоро сва државина задруге Фа-

По томе напрту је задруга Фабијанчић Јанталов добила своју државину у три овеће гомиле, јер је сама тако молила. Прва је гомила честица број 492. са 4 ј. 200□ хв.; друга честица број 633., 634. и 638. са 5 ј. 117□ хв., а трећа честица број 1070., 1071. и 1072. са 1 ј. 1103□ хв. Сва та три дијела моћи ће помињана задруга

ПРИЈЕ КОМАСАЦИЈЕ

ПОСЛИЈЕ КОМАСАЦИЈЕ

бијанчић Јанталов прије комасације била јој је само на терет, јер је морала за њу плаћати порез, а није могла од ње црпсти користи.

Комасацијом је ствар сасвим промијењена, што се види одмах на први поглед из нацрта земљишта поменуте задруге послје комасације.

корисно и добро обрађивати од сада, а тиме је главна сврха комасације получена.

Да се ствар још боље разјасни, ево други примјер. У једној су комасацији земљишта подијељена по својој процијењеној вриједности у четири разреда тако да једно јутро оранице

првог разреда вриједи 400 К, другог 300 К, трећег 200 К, четвртог 100 К. Сада ако је један учесник имао свега *четири* јутра оранице четвртог разреда, која скупа вриједи 400 К, онда ако жели комасацијом по врсноћи добити боље земље, може из првог разреда добити само *једно* јутро, из трећег само *два* јутра. Противно томе: ако је неко имао *једно* јутро оранице другог разреда, онда, ако је задовољан с лошијом земљом, добива *једно и по* јутра трећег или *три* јутра четвртог разреда.

И томе нико паметан не може и не смије оправдано приговарати.

Али ако когод мисли, да му је криво учињено и ако има други оправдан разлог, може против пресуде жупанијског комасацијоног повјеренства за 45 дана призив послати земаљском комасацијоном повјеренству у Загребу, чија је рјешидба коначна

Гавра Копенол.

Наш Чива.¹

У Чивута бог је добар,
Чивутина сунце греје,
Увек има — а не оре,
Увек жање — а не сеје.
Нашем селу власт је Чива,
Он царује нама свима,
Село оре, село коси,
Он за село новац прима.
Кад сеоце стегне зима,
Ракијом га греје, жари, —
Свакој души рачун знаде —
Његови су млади, стари,
Његови су млади, стари,
— Што код њега да се пате?! —
Газди клања, а сиротом
„Одрадићеш, вели, брате!“
А кад прође пола лета,
Њиве житом кад нам роде,
Он с горчилом² селом шета,
Па говори: Врати, скоте!
Дужно село, вечно дужно,
За Чивута вечно ради,
Раскопава куће своје,
Њему дворе да сагради.
Богаташ је сад наш Чива,
Из дућана селом влада,
Не види се сунце божје
Од његових многих зграда.
Памти село, кад је дош'о
Зовућ' шором: рита! рита!³
Старо кљусе чезе вукло — —
Ал' ко данас за то пита!

Дон'о ј' рите и поштење
На црвеној дугој бради
И на леђих пуну врећу
Голе, мале Чивучади.

Сад је Сара — госпоја му,
А Чивучад — господари,
Сада село рите носи — —
Ал' ко данас за то мари!

Певало је село наше,
Китило га цвеће, смиље,
Брат је брату веровао,
Свуд је било изобиље.

Од кад ветар донесе га
И остаде код нас Чива —
Све је мање наших поља,
Све је мање наших њива.

Не верује братац брату,
Кум се с кумом на нож бије,
Газдачке се руше куће,
Сиротиња сузе лије.

Да л' је бољи Чивин боже
Ил' у њега бога није? —
Чивут има, а не оре,
Чивут жање, а не сије.

Руско-јапански рат.

Ратни дописник „Разсвјета“ јавља о манџурској руској војсци, да све вести, које с различних њезиних страна стижу, цртају положај руске војске најлепшим бојама.

Према сведочанству лица, која поверење заслужују, војска се решила и последњих трагова мукденског пораза, приучила се на крај и поднебље, и у њој је завладао прави ратни дух. Војници верују у свога врховног вођу и у своју снагу. Тврдило се, каже руски дописник, додуше то и пре, али сад су односи друкчији. Пре је владала безбрига, а сада влада поуздање у себе, које је порасло из страдања и патња. Руска војска код Гунџулина срасла је коначно у једно бојно тело, какво је била јапанска војска од првог корака на бојном пољу, и то тело показује све знакове складног живота. Бије у њој јуначко срце, које се брани од понижења, ради орловска мисао и сви се делови ове веома сложне машине попуњују и узајамно подупиру. Тако изгледа данас руска војска, која је пре патила од растројености. Коначно се тргао руски медвед, протеглао ноге, дигао шапе и стао на задње ноге готов да се ухвати у коштац с непријатељем...

Тако пише руски дописник, и ми бисмо желели, да збиља буде тако, и да се дописници у свом суду не преваре.

Љињевић је добио много молба од војске, да не прекида ратовања, и уверавају га војници да ће положити радо, без речи, живот свој, да

¹ „Селџички Мотиви“. Песме Радована Кошутића. Карловци 1892. год.

² егзекутор.

³ крпе, прње.

скрше и сломе непријатеља, или да славно погину за отаџбину своју.

Један француски лист јавља, да се 19. руски кор налази већ на путу за Источну Азију, и да су први жељезнички возови већ стигли до Бајкала. За 19-им кором кренуће одмах 9. кијевски кор. — Ово шиљање нових корова значи још и то, да су проређени редови манџурске војске после мукденске битке попуњени, и да су завршени докнадни транспорти за трупе на бојном пољу.

Најновија вест с бојног поља је та, што је лондонски један лист доноси од среде из Петрограда, а која гласи, да је у Петроград одмах после доласка царева са састанка с немачким царем на мору стигао телеграм Љињевићев, у којем се одлучно устаје против склапања мира и исказује уверење, да ће из прве битке изићи руска војска победоносно. Телеграм је састављен у име руске војске манџурске и потписан је по Љињевићу, Куропаткину, Бафанову, Каулбарсу и Рененкампу.

Из Токија од 26. о. м. јављају о адмиралу Рождественском, да се подвргао лечничкој операцији, која је с успехом извршена. Рана му је на челу отворена и извађен комад кости. Здравље је повољно.

Шта се збива у нас и у свијету.

Подбан Шумановић отишао у пензију. У суботу је 9. (22.) јулија изишао је у владином званичном листу „Народним Новинама“ краљев указ, којим се умировљује подбан Шумановић, а на његово се мјесто поставља Левин Чаврак. О томе, за што је Шумановић пензионисан, много се пише у домаћим листовима, а и страним. Тврди се, да је Шумановић дошао у сукоб с једним од првака мађаронске странке, д-ром Николом Томашићем, уз којег стоји велик број мађарона, Српски Клуб (Ђурђевић Васо, Стеван Поповић-Вацки и други), па да су га они срушили у Бечу. Томашић је најоданији присталица бившег бана грофа Куна Хедерварског, који је у Бечу јак.

Годовно (дан рођења) краља Петра. На Петров-дан дан рођења српског краља Петра, био је у двору ручак у почаст посланицима и заступницима страних држава, те је том згодом краљ Петар овако поздравио посланике страних држава сакупљене око свога стола: „Данашњи празник прибавио ми је задовољство да могу за својим столом видети заступнике европских држава и констатовати (утврдити) да су односи Србије према овим државама врло пријатељски. У томе гледам најбољу гаранцију (јемство) за миран развитак Србије. Могу Вас уверити, да ће моја влада учинити што највише може, да се ови односи према властима одрже у интересу мира и напретка. У нади, моја господо,

да ћете и Ви са своје стране помагати увек моју владу у овом послу, пијем у здравље државних поглавица, које су Вас код мене акредитовале (послале)“. Француски посланик Беноа захвалио је краљу Петру и рекао је да Србија у својој тежњи да буде земља мира и напретка увек може рачунати на пријатељство Европе.

Муслимански покрет у Босни и Херцеговини. Заступници муслиманског народа у Босни и Херцеговини састали су се 3. о. г. јула у Травнику, да вијећају о раду за своју вјеру и просвјету. Прије тога тражили су они од министра Буријана, да се укину све оне наредбе владине, којима су осуђене у задње вријеме највише није особе или да живу у заточењу или изван своје домовине. Од министра су добили неповољан одговор. На овом састанку су вијећали што треба учинити против тога. Даље су закључили, да покрену политички опозиционални лист, који ће бранити правичности мухамеданског народа у Босни и Херцеговини и проповиједати слогу са Србима православне вјере.

Зулуми у Старој Србији. Арнаути не престају насиљима и убијствима над Србима у Старој Србији. Ево нових жртава за последњих 15 дана. У очи Видовдана убили су у Белцу Ђорђа Алексића, угледног тамошњег Србина. — Иљан, син арнаутскога зликовца Ђоце из Отоманца, убио је пре неколико дана секиром Раду Пантина, терзију из Пећи, кад је Рада дошао у Отоманце да купи вересију од дужника. — У селу Истоку убијен је одличан Србин Милан Пешић — 22. пр. м. Арнаути Лоачевићи и Мустафићи заробили су кћерку Срећка Рачића из Дрена. — Српски свештеници Ђорђе Рајчић и Павле Петровић налазе се у Пећи, не смејући ићи у парохије због арнаутске претње. — Арнаути из околине призренске припремају се да одрже неколико својих зборована, на којима ће углавити међу собом бесу, да не наплаћују крв међу собом него да сви раде слошки на истребљивању Срба. Ако се и то догоди, онда је Србима тамо одзвонило. Већ сад многи и виђени људи, не знају шта ће, до да пређу у ислам. Још никад Српство у Старој Србији није било у тако очајну стању као данас.

Различне вијести.

За „Српско Коло“ и карту распрострањења. Један особити пријатељ Срба ратара у Загребу предао је управи „Српског Кола“ К 7:20 као погоднишњу претплату за 6 примјерака „Српског Кола“, а осим тога још и другијех К 6 за 6 комада карата „Православни Срби у Хрватској и Славонији“, да се пошаљу онима Србима ратарима, за које је платио и „Српско Коло“. Овај пријатељ Срба ратара тога је мишљења, да ову карту треба да има у својој кући не само сваки народни господин, него и Срби ратари, да виде, како су распоређени у Хрватској и Славонији и колико их гдје има. Лијепа хвала овоме пријатељу Срба ратара.

Краљ Петар и новине. У Србији има закон, да новине слободно пишу, што хоће. Нема тамо, да власт

заплијени новине, као код нас, па да изађу у полак бијеле, као што је изишао последњи број „Српског Кола“. Пиши шта хоћеш, нико ти не брани. Кома није право нека тужи суду. Власт се у то не пача. Тако је у Србији.

Имају тамо једне новине, што их плаћа Швабо, да руже краља Петра, јер честити краљ Петар смета Шваби. Швабо би волио, да је у Србији краљ какав неваљалац.

Некима људима додијало, што те плаћене новине руже краља Петра. Један од њих, велики господин, оде краљу Петру, па рекне:

— Господару, то је превећ што те и те (он је рекао које) новине пишу.

— Па шта пишу — пита краљ Петар.

— Пишу свашта против вас, требало би томе учинити крај. Не може човјек читати, што пишу.

— Па кад не можете читати — вели краљ — ви не читајте, то је барем лако.

То је краљ. Тај не газии закона, а у гдјекој држави газии их сваки пандур, начелник и предстојник, а некмо ли већа „госпоштина“. Зар није истина?

Избори у Србији су свршени. Текли су свугде у најлепшем реду. До сада је изабрано 78 самосталних радикала, 50 старијих радикала, 14 либерала и националиста, 4 напредњака, 2 социјалисте, 2 радикала који неће ни у једно од оба радикалска крила и 1 сељачке странке. Накнадни избори за 11 посланика биће у идућу недељу у Ваљеву, Смедереву, Алексинцу, Шапцу, Параћину, Неготину, Ужицу, Лесковцу, Прокупљу и Књажевцу.

Српска читаоница и народна књијница у Наменици.

У Каменици, пре краткога времена, основаше Срби своју читаоницу, где ће се скупљати у време слободно од пољскога рада и ту се заједничким читањем и разговарањем међусобно поучавати. — Читаоница ће бити свечано отворена, кад буде довршена зграда, у коју ће она смештена бити. У читаоничкој згради биће смештена и народна књијница, која ће — по досадањем изгледу — имати леп број најбољих наших књијга за народно образовање. Од колике је користи овакав начин одмора не треба ни да говоримо!

Овај знак просветног напретка нашег народа бежежимо са радошћу тим више, што је поникао и створен настојањем самих наших ратара, који све више увиђају, да је поред рада на материјалном добитку — просвета једно од најлавнијих средстава, којима се данас води народносна и животна борба.

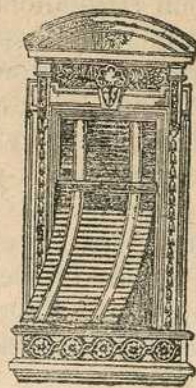
Тридесетогодишњица српске народне читаонице у Нореници. У недељу 17. (30.) јула ове године слави српска народна читаоница у Нореници у Лици тридесетогодишњицу свога опстанка. Најприје ће бити последије службе парастос за умрле чланове читаоничке, а у вече у просторијама „Хотела Тишме“ пјеваће се пјесме и играти. Чист приход намијењен је благајници читаоничкој. Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Нова Српска Земљорадничка (ратарска) Задруга. Основана је и одлуком Кр. Судбеног Стола у Осијеку од 24. јуна о. г. потврђена Српска Земљорадничка (ратарска) Задруга у Борови (удружење са неограниченом одговорношћу).

Сад је у Славонији свега 30 српских земљорадничких (ратарских) задруга.

Љетина и вријеме. У главном извјештају о стању усјева и о привредним приликама од 1. до 15. јуна каже се ово: Почетком јуна настало је по горском котару, у Лици и у Приморју кишовито, хладно и вјетровито вријеме, које је потрајало све до 15. јуна. У осталим крајевима Хрватске и Славоније одржало се лијепо, топло вријеме до 8. и 9. јуна, а последије тога дана пала је ту свагдје више или мање издашна киша. Претежно тиха киша користила је готово свагдје усјевима, који су се очито поправљали, те има изгледа на добру жетву. Једино је пречеста киша спречавала пољски рад, особито окапање кукуруза, а мјестимице су жита полегла и због преобилне влаге пожутјела. И магла им је мјестимице нашкодила у цвату, особито усјевима ражи. Поплава узрокована проломима облака и јаким кишама (око 9., 10., 11. и 12.) мјестимице је оштетила усјеве и замуљила ниске ливаде. Туча, која је у разним крајевима земље навалила око 2., 8. 9. јуна, није по извјештајима проузрочила знатнијих штета, јер је била већином ситна и падала уз јаку кишу.

Што дају пчеле на годину. Год. 1900. било је у Аустрији 995.281 кошница пчела. Те кошнице дале су 56.882 метарске центе меда, а 3.93. воска. За тај восак и мед добили су аустријски пчелари до седам милијуна круна. Срби ратари, гајите пчеле, јер вам она може да донесе лијеп приход, као што је то ево донијела и пчеларима у Аустрији.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине
фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—2